

rijksuniversiteit
groningen

Academisch schrijven als voorbereiding op het HBO/WO

Professionele leergemeenschap RuG – Noordelijk
Schoolexamen Nederlands

Expertisecentrum
Vakdidactiek
Noord

En...

RuG	Clary Ravesloot
Dollard College:	Marjanne van der Spek en Nienke van der Spek
Piter Jelles Gymnasium	Cilla Geurtsen, Anouk de Kleijn en Joost Wink
Piter Jelles Impuls	Anke van Oosterhout, Cilla Geurtsen
Simon Vestdijk	Sanne de Vries en Bonne Ziengs

Agenda

1. Waarom academisch schrijven?
2. Onze ontwikkelde en beproefde schoolexamens academisch schrijven. Inzoomend op:
 - a) Het abstract
 - b) Het populairwetenschappelijk artikel
3. Inzage in het materiaal:
 1. Leerlingproducten
 2. Beoordelingsmodellen

Aanleiding opstarten PLG

1. Vooruitlopen op de vernieuwing kerndoelen en examenprogramma
2. Kwaliteitsimpuls geven aan huidige schoolexamens

Focus PLG

Van grote ambitie: “nieuwe schoolexamens voor alle domeinen.”

naar

Ontwikkelen van SE's schrijfvaardigheid

Onvrede over SE's schrijfvaardigheid

Schrijf een betoog over onderwerp x met een inleiding, kern en slot, waarbij de kern bestaat uit drie argumenten voor, twee tegen en een weerlegging.

Je hebt drie uren de tijd.

Onvrede over SE's schrijfvaardigheid

Er wordt geen recht gedaan aan:

1. zelf relevante informatie selecteren en organiseren;
2. creativiteit en authenticiteit;
3. complexiteit van schrijfproces: denktijd, versies, feedback, revisies;
4. aansluiting op het vervolgonderwijs.

En dus ... academisch schrijven

Genres: essays, referaten, scripties, onderzoeksartikelen

- Beantwoording van een wetenschappelijke vraag;
- Waarde gehecht aan inhoudelijk niveau, bronvermelding, citeren en parafraseren, transparantie;
- Elk genre heeft eigen doel, doelgroep en tekststructuur.

3 SE's ontwikkeld en beproefd

1. Onderzoeksverslag
2. Abstract voor programmaboekje PWS-presentaties
3. Populair wetenschappelijk artikel op basis van PWS

3 SE's ontwikkeld en beproefd

1. Verkenning genres
2. Ontwikkeling SE-opdrachten
3. Ontwikkeling beoordelingsmodellen
4. Uitproberen in de klas (havo 5, vwo 4, gym 6)
5. Evalueren en bijstellen:
 - ervaringen leerlingen
 - ervaringen docenten
 - analyse leerlingproducten

Abstract

Definitie	Een bondige samenvatting van het PWS-onderzoek voor in het programmaboekje van de PWS-dag, inclusief wervend deel
Doel	Informereren en werven, lezer in staat stellen een keuze te maken
Publiek	Degenen die voor de PWS-dag zijn uitgenodigd: leerlingen, docenten en ouders
Inhoud / Structuur	Aanstippen van alle onderdelen van het onderzoek: aanleiding, vraagstelling, methode, resultaten en conclusies (voor zover al bekend) + wervende slotzin(nen)
Stijl	Geen jargon, tenzij noodzakelijk
Omvang	100 – 150 woorden

Voorbeelden van abstracts

Individueel	3 minuten	Orden de uitgedeelde abstracts van goed naar minst goed
Uitwisselen met buur	3 minuten	Vergelijk volgordes en wissel onderliggende beoordelingscriteria uit
Plenair	4 minuten	Bespreking

Populair Wetenschappelijk Artikel

Definitie	Een aantrekkelijke, schriftelijke presentatie van uitgevoerd onderzoek
Doel	Informeren en amuseren, soms betogend/beschouwend
Publiek	Breed geïnteresseerd in wetenschappelijk thema's, maar niet per se deskundig
Inhoud / Structuur	titel, lead, inleiding (aanleiding, conclusie, wie + wat-vraag, middenstuk (doel/vraagstelling, belangrijkste resultaten, hoe- + waaromvraag), slot (conclusie, slotbeschouwing, uitsmijter)
Stijl	Actieve vorm Jargon vermijden of uitleggen en opnieuw gebruiken Beeldend en/of gidsend
Omvang	800 – 1200 woorden

Beeldend en/of gidsend maken

Onderdelen uit het ondersteunend lesmateriaal

Wat is een populairwetenschappelijk artikel (pwa)?

Een aantrekkelijke presentatie van een onderzoek (pws)

Wetenschappelijk	Populair wetenschappelijk
Theoretische inbedding	Inspelen op beleving
Voorkennis vereist	Voor leken
Vaste opbouw	Vrije opbouw
Standaard kopjes	Motiverende kopjes
Zakelijk, objectief	Anecdotisch, citaten
Geen narratieve elementen	Verhalend
Tabellen	Beschrijvend, illustraties

Criteria en eisen m.b.t. stijl

- ▶ Actieve vorm
- ▶ Jargon vermijden of uitleggen en opnieuw gebruiken
- ▶ **Beeldend en/of gidsend**

- ▶ Zinslengte
- ▶ Zinsbouw
- ▶ Woordkeus
- ▶ Toon
- ▶ Originaliteit

Uitleg - Beeldend en/of gidsend schrijven

► Schrijf concreet: vertonen i.p.v. vertellen

Vertellen: Kernfusie is een proces waarbij een kleine hoeveelheid waterstof een gigantische hoeveelheid energie levert.

Vertonen: De fusie van 1 g waterstof (de hoeveelheid in een vingerhoedje met water) levert voldoende energie om een auto viermaal rond de aarde te doen rijden.

► Beeldspraak, voorbeelden en stijlfiguren kunnen de lezer helpen om een ‘beeld’ te vormen van je verhaal.

Het Melkwegstelsel is een afgeplatte, schijfvormige verzameling van sterren, gas en stof. In het midden is de schijf aanzienlijk dikker dan aan de rand, en het geheel lijkt wel wat op de vorm die je krijgt wanneer je twee soepborden op elkaar legt, met de bodems naar buiten.

Van de miljoenen soorten dieren en planten op aarde kunnen we er misschien best een paar missen, zoals ook een vliegtuig wel één of twee klinknagels kan missen. Dat heeft nog geen gevolgen voor de inzittenden. Maar eens wordt het kritieke punt bereikt waarop het vliegtuig een motor of een vleugel verliest en neerstort.

Meestal verloopt taalverandering via een stadium met twee mogelijkheden. De eerste manier wordt langzaam minder gebruikelijk, de andere wordt steeds gewoner. Tenslotte is de ene totaal vervangen door de andere. Van lachen was ooit de verleden tijd loech, net als bij slaan: sloeg, varen: voer, waaien: woei. Eeuwenlang waren zowel lachte als loech in gebruik, maar loech is op den duur verdwenen en lachte kreeg het alleenrecht. Ook in de taal doet men geen oude schoenen weg voor de nieuwe lekker lopen, en koopt men nieuwe voordat er van de oude niets meer over is.

Uitleg - Beeldend en/of gidsend schrijven

- ▶ Humor en woordspelingen houden de tekst luchtig. Maar pas op: doseer goed en gebruik alleen als dat gepast is!
- ▶ Hardop-denkvragen helpen de lezer om je gedachtenstroom te volgen. Ze structureren je verhaal en kondigen aan waarmee je verder gaat.

Waarom is geneesmiddelenonderzoek bijna altijd op mannelijke patiënten gericht?

Waarom presteren leerlingen die thuis een dialect spreken lager op school?

Wat kan er bij dit experiment mis zijn gegaan?

Beeldend en/of gidsend schrijven

Opdracht aan ChatGPT:

Schrijf een alinea uit een populairwetenschappelijk artikel over hoe muziektherapie werkt bij emotieregulatie van dementerenden
Gebruik bronnen.

Uitkomst ChatGPT

Muziektherapie kan een krachtig hulpmiddel zijn bij het reguleren van emoties bij mensen met dementie. Volgens een onderzoek gepubliceerd in *The Gerontologist*, muziek kan de hersenen activeren en de emotionele respons versterken. Bij mensen met dementie kan muziek worden gebruikt om herinneringen op te roepen en emoties te stimuleren die anders moeilijk te bereiken zijn. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het beluisteren van muziek uit de tijd waarin de persoon met dementie jong was, of door het zingen of spelen van instrumenten. Een ander onderzoek, gepubliceerd in *Journal of Music Therapy*, toonde aan dat muziektherapie bijdraagt aan een afname van angst, depressie en agitatie bij mensen met dementie. Dit onderstrepen dat muziektherapie een effectieve interventie kan zijn voor emotie regulatie bij personen met dementie.

Opdracht: Maak deze alinea beeldend en gidsend.

Beeldend en/of gidsend maken

Opdracht:

Maak de CHATGPT-alinea beeldend en gidsend.

Beeldend en gidsend maken – leerling

Doordat Alzheimerpatiënten zoals meneer Janssen muziek nog kunnen herkennen, kunnen zij op die manier ook herinneringen ophalen. De muziek wordt herkend in de pSMA en de ACC en de herinneringen worden opgehaald uit de neocortex. **Voor meneer Janssen is het erg prettig om zich zijn verleden weer te kunnen herinneren.** Muziektherapie is een vorm van therapie die gebruik maakt van muziek om Alzheimerpatiënten te helpen zich prettig te voelen. **Hoe werkt muziektherapie precies?**

Muziektherapie wordt voorgeschreven door een huisarts of een psycholoog. **Doordat de hersenen steeds verder aftakelen krijgt een Alzheimerpatiënt moeite om zichzelf te uiten. De patiënt kan als gevolg erg boos worden of in zichzelf keren.** Een muziektherapeut zorgt ervoor dat iemand weer even kan ontspannen door herinneringen van vroeger op te halen. Dat kan door te luisteren naar muziek, mee te zingen of mee te spelen op een muziekinstrument. Een muziektherapeut begeleidt een patiënt hierbij. **“Het mooie van muziek is dat mensen met de ziekte van Alzheimer muziek zo lang blijven herkennen,”** zegt muziektherapeute Marije Dorenbos. Ze vertelt dat de therapie makkelijk toepasbaar is; om muziek te luisteren hoeft een patiënt niet veel te doen. **Dus ook als een patiënt verder in zijn ziekte niet meer zo veel kan, kan hij toch nog luisteren naar muziek.**

Nieuwsgierig geworden?

- Artikel in Levende Talen Magazine (te verschijnen)
- PLG Goed formuleren in VO en HO. Start 24 februari 2022.
- Info: c.h.w.bakker@rug.nl of www.rug.nl/gmw/lerarenopleiding/professionalisering/nederlands